

De offentlige udgifter er vokset - men mange mener servicen er forringet

Catinét har for CEPOS gennemført en meningsmåling, der viser, at 52,5 pct. af befolkningen mener, at det offentlige serviceniveau er reduceret under VK-regeringen, mens 9,8 pct. mener, servicen er blevet bedre. 37,7 pct. af befolkningen mener, at serviceniveauet er uændret. Eftersom udgifterne pr. bruger og den offentlige sektors andel af BNP er vokset betydeligt siden 2001, kan det virke underligt, at så mange danskere mener, at serviceniveauet er faldet siden 2001. En mulig forklaring herpå er, at den offentlige sektor er ineffektiv i forhold til at få service ud af de ekstra penge. Herudover er de offentlige ydelser meget ofte gratisydelse, og følgelig er efterspørgslen meget stor. Efterspørgslen er derfor svær at mætte, og dermed opstår der let et gab mellem det, borgerne ønsker, og det budgetterne kan levere (selv når der er tilførsel af flere midler). Dette kan føles som en serviceforringelse. Det anbefales, at regeringen dæmper befolkningens forventninger til velfærd. F.eks. ved at regeringen melder ud, at der fremover er en basis-velfærdspakke på det nuværende niveau målt i faste priser. Et serviceniveau herudover kan håndteres af private udbydere bl.a. gennem forsikringsordninger og brugerbetaling. En sådan strategi vil også kunne forbedre de offentlige finanser, der i øjeblikket er uholdbare bl.a. grundet store planlagte udgiftsstigninger.

I den seneste Økonomiske Redegørelse (december 2008), vurderer regeringen, at det offentlige forbrugs andel i 2009 vil lande på 27,0 pct. af BNP¹. Dette er det højeste niveau i mere end 25 år. Dermed brydes regeringens udgiftsloft på 26,5 pct. af BNP, jf. 2015-planen.

Fra 2001 til 2008 er det offentlige forbrugs andel af BNP vokset fra 25,7 pct. af BNP til 26,2 pct. af BNP². Tal fra OECD viser endvidere, at Danmark i 2008 havde det største offentlige forbrug (målt som procent af BNP) i OECD³.

I faste priser har væksten været på 1½ pct. om året siden 2001, og det er betydeligt mere end det demografiske træk (dvs. flere brugere af den offentlige service som følge af befolkningsudviklingen) på ca. 0,2 pct. om året. Dermed er der pr. bruger tilført ekstra penge til offentlig service. Målt i faste 2008-priser er det offentlige forbrug vokset med 47 mia. kr. siden 2001. Det er omtrent dobbelt så meget som planlagt i den såkaldte 2010-plan. 2010-planen blev udgivet af SR-regeringen i 2001, og den viste SR-regeringens plan for dansk økonomi i perioden 2001-2010. VK-regeringen overtog planen, da den tiltrådte i 2001.

På trods af den betydelige udgiftsvækst under VK-regeringen mener størstedelen af danskerne, at den offentlige service er blevet forringet siden 2001. I en meningsmåling fra Catinét fremgår det, at 52,5 pct. af de adspurgte vurderer, at servicen er forringet, 9,8 pct. finder, at servicen er forbedret, mens 37,7 pct. mener, at serviceniveauet er uændret.

Tabel 1: Hvordan har serviceniveauet i den offentlige sektor udviklet sig siden 2001, som er året hvor VK-regeringen tiltrådte?

	%
Serviceniveauet er steget	9,8
Serviceniveauet er uændret	37,7
Serviceniveauet er faldet	52,5
Total	100

Catinét har spurgt 1.004 repræsentativt udvalgte personer i perioden 2.-8. juni 2008.

¹ I forhold til konjunkturrenset BNP

² Skøn fra Økonomisk Redegørelse december 2008

³ Jf. CEPOS-notat 30.12.08 "[For første gang i 20 år fylder den offentlige sektor mere i Danmark end i Sverige](#)"

Eftersom udgifterne pr. bruger og den offentlige sektors andel af BNP er vokset siden 2001, kan det virke underligt, at så mange danskere mener, at serviceniveauet er faldet siden 2001.

Dette kan der være flere forklaringer på:

- 1) Pengene kan være anvendt ineffektivt. Flere undersøgelser har peget på fald- eller meget svag stigning i produktiviteten i den offentlige sektor⁴. Det er dog ikke sandsynligt, at dette kan udgøre hele forklaringen. Bl.a. er der gennemført standardforbedringer på en række områder f.eks. kortere ventelister og behandlingsgaranti på sundhedsområdet.
- 2) De offentlige ydelser er meget ofte gratisydelser, og derfor er efterspørgslen meget stor. Efterspørgslen er følgelig svær at mætte, og der opstår dermed let et gab mellem det, borgerne ønsker, og det budgetterne kan levere (selv når der er tilførsel af flere midler)
- 3) Fagbevægelsen, kommunalpolitikere og Kommunernes Landsforening efterlader ofte det indtryk, at der er skåret ned i den offentlige sektor. Det kan få danskerne til at føle, at der er skåret ned.

Regeringen må anerkende, at den hidtidige strategi med "flere penge" ikke giver større tilfredshed med den offentlige service. Hertil kommer, at den nuværende strategi med flere penge truer den finanspolitiske holdbarhed og derfor anbefales en ny strategi. Med de nuværende planer for vækst i det offentlige forbrug frem mod 2015 er finanspolitikken uholdbar svarende til et stramningsbehov på 14 mia. kr.⁵ DREAM-gruppen har tidligere for CEPOS beregnet, at hvis væksten i udgifterne til velfærdsservice frem til 2029 vokser i samme takt som i perioden 2002-2006, så opstår et finansieringsbehov på ca. 7 pct. af BNP eller 115 mia. kr.⁶

Alternativ: Basispakke suppleret med forsikringsordninger og brugerbetaling

Som et alternativ hertil kan det anbefales, at regeringen melder ud, at der en basis-velfærdsbakke (f.eks. på det nuværende niveau), der evt. kan forbedres ved f.eks. at flere velfærdsopgaver udliciteres. Et serviceniveau herudover bør håndteres af private udbydere bl.a. gennem forsikringsordninger og brugerbetaling. F.eks. kan det overvejes at inddrage velfærdsforsikringer i f.eks. arbejdsmarkedspensioner. En sådan tilgang til velfærd vil kunne bidrage til at dæmpe befolkningens forventninger til velfærd leveret gratis fra det offentlige.

⁴ Budgetredegørelse 2001, Finansministeriet og vismandsrapporten fra foråret 2004

⁵ Jf. CEPOS-notat 10.12.08 "[Finansieringshul kan håndteres med nedjustering til Nyrup-vækst](#)"

⁶ Jf. CEPOS-notat 30.07.07 "[Vækst i velfærdsservice i perioden 2002-06 indebærer skattestigning på 115 mia. kr.](#)"